

Pestvogelinvasie 2004/05 in Nederland en Europa

Vanaf september kwamen er berichten uit Noord-Europa dat veel Pestvogels zich in zuidelijke richting verplaatsten. In ons land werden de eerste (solitaire) vogels gezien op 1 en 10 oktober in resp. Groningen en Appingedam. Vanaf eind oktober namen de aantallen in de noordoostelijke provincies duidelijk toe, en in november verschenen in het hele land Pestvogels, met als zwaartepunt Groningen, Noord-Holland en Overijssel. In Limburg en Noord-Brabant werden tot in december nauwelijks Pestvogels gezien. Groepen van meer dan 100 werden gezien in Groningen-stad (27 november - 4 december, max. tenminste 200 en mogelijk 380), Enschede (24 november - 9 december, max. ruim 180) en Vaals/Lemiers in Zuid-Limburg (28 januari - 2 februari, max. 170). Eind februari verschenen in Zuid-Limburg vele honderden Pestvogels. Dat Pestvogels in Zuid-Limburg relatief laat verschijnen, is vrij normaal en wordt (mede) veroorzaakt doordat Pestvogels zich hier groepsgewijs op bessen van maretakken kunnen storten nadat (elders) andere soorten bessen (cotoneaster, lijsterbes, meidoorn, Gelderse roos) schaars geworden zijn (J. van der Coelen). Tot 1 december werd de invasie nauwgezet gevolgd door Johan Stuuat die hiervoor o.a. een groot aantal websites heeft geraadpleegd. Hij schatte het totaal op dat moment op 4300 Pestvogels excl. evidente dubbelstellingen. Hoewel de invasie toen waarschijnlijk nog niet op zijn hoogtepunt was, bestaat de indruk dat de invasie achterblijft bij die van 1995/96 toen er naar schatting 8000-10.000 vogels bij betrokken waren. De grootste invasie uit de vorige eeuw vond plaats in 1965/66

(11.000 vogels geregistreerd, geen schatting bekend).

De invasie in ons land staat natuurlijk niet op zichzelf. In Noord-Scandinavië werden de grootste aantallen, vele tienduizenden, eind september gezien. Rond Stockholm was dat het geval in de tweede week van oktober en in Falsterbo, het uiterste zuidpuntje van Zweden, in de laatste week van oktober. Op deze bekende trektelpost werden op 19 oktober de eerste 380 passanten gezien, waarna er tot de laatste teldag op 20 november 22.850 langskwamen, een absoluut record. Op de twee topdagen, 25 oktober en 9 november, passeerden steeds zo'n 3000 Pestvogels. Ter vergelijking, in 1973-2003 werden in totaal 17.000 Pestvogels geteld (551/jaar). Hierbij is wel de timing van een invasie belangrijk omdat er na 20 november niet meer geteld wordt. De vroege invasie van 2004 viel keurig binnen de telperiode. In de loop van de winter zakten de Pestvogels steeds verder af. In de eerste helft van november waren ze al talrijk in Denemarken (minimaal 1700 op 5 november) en op 24 november werden in Niedersachsen drie grote groepen gezien van in totaal 1800 vogels. Op 14 december werden de eerste 21 vogels in Zwitserland gezien, eind december zaten er ruim 1000 en in januari minimaal 2000 waarvan 1100 op de 28e in Genève. Eind december bereikte de golf Noord-Italië en in de eerste helft van januari waren bij Bolzano minimaal 500 Pestvogels aanwezig. In Spanje werden alleen in november enkele (zeer snelle) vogels gezien, in Tsjechië begin februari ettelijke tienduizenden en in Georgië enkele honderden. Ook in Groot-

Britannië regende het Pestvogels met o.a. een groep van 1500 in Oost-Schotland eind oktober, de grootste groep ooit voor Groot-Britannië. Een erg leuke ringmelding is die van een jonge vogel die op 30 oktober werd geringsd nabij Aberdeen, Schotland en zich 10 dagen later door Arie Ouwerkerk liet fotograferen op Terschelling (zie bijgaande foto).

Om de invasie in Nederland goed in beeld te brengen hebben we zoveel mogelijk waarnemingen nodig en daar hebben we natuurlijk het Bijzondere Soorten Project niet-broedvogels (BSP) voor. Dus: stuur in die BSP-formulieren of geef ze door op www.sovon.nl!

Arjan Boele

Pestvogel met kleurringen. Foto: Arie Ouwerkerk
Pestvogels in boom in Enschede. Foto: Tim de Boer

